

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

Octava Ecclesiae sub Decio Imperatore persecutio. Sectio VIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

faceret, nec aliunde nisi malo alieno pucuniam quaereret, deinde sine delicto consulares viros, ducesque multos interimeret, alios Scythicis vehiculis exhiberet, alios in custodia detineret, nihil denique praetermitteret, quod ad crudelitatem pertinere videretur, defectionem ab eo pararunt non Romani tantum, sed quia & in milites saepebat exercitus, qui erat in Africa, subita, & insperata seditione Gordianum senem virum grauisimum, tunc Proconsulem, etiam inuitum, & reclamantem instanter cum gladijs, & cum omni genere telorum purpuram sumere coegit, atque Imperatorem appellauit, posteaque Maximinum, & filium eiusdem nominis adolescentem longe pulcherrimum, vigesimum agentem annum, quem ipse Augustum nominauerat, in tentorio quiescentem occiderunt conclamantibus cunctis militari ioco ex pessimo genere ne catulum quidem habendum: eorum capita praefixa cotis Aquileiensibus demonstrarunt, missa etiam Romam. Dicitur vix potest quanta ubique laetitia fuerit, cum Romam per Italiam Maximini caput ferretur, cunctis ad gaudium publicum occurrentibus: iam primus nuntius, qui ex Aquileiensi vrbe Romam missus fuerat, tanto impetu mutatis equis cucurrit, vt quartae die Romam veniret. Obijt sexagenario maior, postquam vt diximus tribus annis Imperij clauum tenuisset.

Octaua Ecclesiae sub Decio Imperatore persecutio.

SECTIO VIII.

Viente adhuc Maximino Puppienus, qui & Maximus militari excellens disciplina, & Clodius Balbus generis nobilitate clarissimus ex Senatusconsulto Imperatores appellati fuerunt, sed eos quam primum milites, vt potest non a se, sed a Senatu creatos occiderunt: similiterque duo Gordiani pater, & filius, qui etiam consentiente senatu inuaserant principatum, periere, Gordiano adulescente facto Augusto, qui si Puppienus, & Maximus, duobusque Gordiani in Imperatorum numerum eodem simul tempore adscribantur, vigesimum octauum locum in Romanis Imperatoribus tenet: cuius vt prosapia, totaque de Gordianis historia fit illustrior, sciendum ex Iulio Capitolino, & Arriano scriptore Graecae historiae, Dexippo item Graeco auctore, quos laudat idem Capitolinus, non duos, sed tres fuisse Gordianos. Horum senior natus ex patre Metio Marullo, matre Vlpia Gordiana originem paternam ex Gracchorum, maternam ex Traiani Imperatoris genere duxit. Post nobilem quaesturam, ac praturam consulatum primum inijt cum Antonino Caracalla, secundum cum Alexandro: post consulatum Proconsul Africae factus est, sic amatus ab Afris, vt eum alij Scipionem, Catonem alij, multi Mutium, ac Rutilium, aut Laelium dicerent. Extat honorifica eorum acclamatio, cum enim quadam die factum Imperatorium legeret, atque a proconsulibus Scipionibus cepisset, acclamatum est: *Nonne Scipioni, vero Scipioni Gordiano proconsuli.*

1. Balbinus, & Puppienus Imperatores. Gordianus Imperator vigesimus octauus. Iul. Capis. Arriani, Dexippus.

Igitur cum iam orbis terrarum odio Maximini flagraret, Imperator cum filio etiam Gordiano est appellatus iam octogenarius: quorum electio senatui fuit gratissima: res tamen infeliciter cecidit, etenim Gordianus filius a Capeliano Maximini duce commisso praelio vincitur, & interficitur. Gordianus vero pater audita filij morte graui percussus dolore, timensque praeterea Maximini copias, vt hostium vincula, ignominiamque vitaret, laqueo vitam finioit. Hic exitus duorum Gordianorum fuit, quos ambo senatus & appellauit Augustos, & in diuos

II. Iul. Capis.

Inn. Cordus.

retulit, postquam Imperium anno vno, & mensibus sex administrarunt: atque hic Gordianus iunior senis Gordiani filius est secundus eorum Gordianorum, de quibus cepimus dicere, appellatus sui temporis Priamus. Fuit tertius Gordianus, quem Dexippus apud Capitolinum putat secundi Gordiani filium, alij ex Gordiani senioris filia susceptum, qui simul cum Balbieno, & Pupieno, siue Maximo adeptus Imperium est, de quo præcipue hoc loco agere instituimus. Id verò ita accidit: post mortem duorum Gordianorum præcedentium trepidus senatus, & Maximinum vehementius reformidans Pupienum, siue Maximum, & Clodium Balbinum appellavit Augustos. At milites, & populus tertium Gordianum adhuc paruulum annos agentem vndecim, vt plerique aiunt, tredecim, vt alij, vt Iunius Cordus scribit, sexdecim, petierunt appellari Cæsarem. Itaque raptus ad senatum, tectus indumento Imperatorio Cæsar est dictus, & apud matrem educatus: sed occisus Maximinis, cum etiam Pupienus, & Balbinus seditione militari interempti cecidissent, postquam biennio Imperauerant, tum demum Gordianus adolescens, qui Cæsar tantum carenus fuerat, summo omnium applausu, & gratulatione fuit appellatus Augustus, & eiusque deinceps Imperium tenuit: post aliquantum temporis duxit uxorem filiam Mithæi doctissimi viri, quem præfectum prætorij statim nominauit, eiusque prudentia, atque consilio omnia rectè administrabat, vt ipsemet Gordianus in literis ad socerum confitetur: in quibus inter alia: *Nunc demum, inquit, intelligo neque Felicem Prætorianis cohortibus præponi debuisse, neque Serapammoni quartam legionem credendam fuisse, & ne omnia dinumerem, multa non esse facienda, quæ feci: sed Dys gratias quod te insinuante, qui nihil vendis, didici ea, quæ inclusus scire non poteram. Quid enim facerem? mi pater, verum audias velim, miser est Imperator, apud quem verba reticentur, qui cum ipse publice ambulare non possit, necesse est, vt audiat, & vel audita, vel à plurimis reborata confirmet.*

III. Vita functo Mithæo Marcus Iulius Philippus Arabs humili natus genere, sed superbus, prætorij præfectus factus est, Gordianoque insidiari cæpit aspirans ad principatum: infelto ei milites statim reddidit, per quos etiam rumores sparsit adolescentem esse Gordianum, imparem Imperio esse: corripuit postea principes, effectumque, vt palam Philippus ad Imperium posceretur: itaque iussum est à militibus, vt quasi tutor Gordiani Philippus cum eo pariter imperaret. Suscepto igitur Imperio Philippus superbissimè contra Gordianum egit: res eò deducta est, vt Gordianus videns se contemni, & sensim Imperio spoliari, petierit, vt æquale saltem cum Philippo haberet Imperium, quod minimè impetrauit: dehinc vt loco Cæsaris haberetur, ne id quidem obtinuit: saltem vt præfecti loco esset Philippo id quoque negatum, vel vltimæ preces, vt cum Philippus pro duce haberet, ac pateretur viuere, pene Philippus consenserat: verum cum secum ille cogitaret populi Romani, senatus, Africæ, ac Syriæ, imò & totius Romani orbis erga adolescentem illum amorem singularem, timens ne pro eo, si viueret, vniuersi decertarent, eo quod esset genere clarissimus, & nepos, ac filius Imperatorum, & bellis grauibus totam Rempublicam liberasset, clamantem ante conspectum duci iussit, spoliari, & occidi, postquam sex annis imperasset.

III. Philip. Imperator. 29.

Ita impiè Imperium inuasit Philippus gente Arabs, vti diximus, vigesimus nonus Romanorum Imperator: qui post Gordiani cædem Romam literas misit, quibus scripsit Gordianum morbo periisse, seque à militibus Imperatorem appellatum: senatus facile credens Philippum principem dixit, & Augustum nuncupauit. Is fecit consortem Imperij Philippum filium, quem lego ab alijs Gallum Iulium Saturninum vocari; non diu tamen potuit durare Imperium crudeli-

crudelitate quaesitum: etenim ipse quinto imperij anno Verona ab exercitu interfectus perit, medio capite supra ordines dentium praefixo: filius autem, quem participem imperij fecerat, Romae a pratorianis obtuncatur, duodecimum aetatis annum agens, ad eos seueri, & tristes animi, ut iam tum a quinquenni aetate nullo prorsus cuiusquam commento ad ridendum solui potuerit, patremque ludis secularibus cachinnantem petulantias, quamquam adhuc tener aduersatus fuerit, itaque à γελᾶστος appellatus.

Philippo successit Decius trigésimus ordine imperator, ex inferiori Pannonia oriundus, claris natus parentibus. Hunc Philippus contra Scythas cum supplemento copiarum misit, quem cum ad exercitum peruenisset, milites Illyriciani unanimi conspiratione imperatorem fecerunt, sequentem, ac repugnantem strictis ensibus coegerunt: itaque & a Senatu fuit Augustus appellatus. Ab ineunte aetate spem optima indolis praebuit, in quo virtutes cum aetate creuerant, ad amplissimas dignitates non ambitio, non empta suffragia, sed virtutes perduxerunt. Inter optimos Principes annumerari posset, si a Christianorum sanguine sibi temperasset: sub hoc septimam persecutionem enumerat Orosius lib. 7. cap. 21. sed eam nos octauam facimus iuxta eam supputationem, quam persequimur: eam vero mouit, ubi primum imperium obtinuit, datus ad persequendos ubique Christianos edictis imperialibus, in quos plus nimio Philippi etiam odio sauiit. Is, ut ait Paulus Orosius lib. 7. cap. 14. continuè, in quo etiam se ob hoc Philippus interfecisse docuit, ad persequendos, interficiendosque Christianos septimus post Neronem feralia dispersit edicta, plurimosque Sanctorum ad coronas Christi de suis cruciatibus misit. Non te moueat quod Orosius septimam hanc persecutionem appellat, cum nos octauam nominemus, quippe qui in hoc ab eo dissentimus ob ea, quae non semel hoc ipso commentario annotauimus. De ea etiam ita scribit Eusebius lib. 6. historiae Ecclesiasticae cap. 39. Philippo, inquit, cum septem annos imperasset, successit Decius, qui quoniam Philippo erat insensus, persecutionem aduersus Ecclesiam excitauit in qua Fabiano Romae martyrio consummato successit Cornelius: in Palestina vero Alexander Hierosolymitanus Episcopus, cum rursus propter Christum Caesarea ad praesidium tribunal in confessione perditus esset, vir grandaeuus, & honesta canitie decoratus carcerem exierat: cum autem post splendidum, & illustre testimonium coram tribunali praesidis datum in custodia obdormisset, Hazabanes illi in Episcopatu Hierosolymitano successit. Babyla quoque Antiochia, perinde atque Alexandro, post confessionem in carcere mortuo Ecclesia illi praesedit Fabius. Dionysius etiam Episcopus Alexandrinus (apud eundem Eusebium libro sexto, capit. quadragésimo primo) ita scribit ad Fabium, de quo paulò ante, Antiochenum Antistitem. Persecutio ista non coepit ex imperatorio edicto, sed illud anno integro prauehit: etenim ad urbem hanc diuinator quidam, & sceler malorum venit, quisquis ille fuit, ac multitudinem Ethnicorum contra nos mouit, & excitauit, atque ad patriam superstitionem tuendam inflammauit, à quo irritati, & omnem potestatem nostri ad impia flagitia perpetranda solum cultum Demonum, & nostri occisionem pietatem esse putabam: primum itaque presbyterum quendam nomine Metram comprehensum impia verba proloqui iubent, non obedientem fustibus cadunt, & acutis calamis faciem, & oculos pungunt, & postea in suburbium eductum lapidibus obrunt: deinde fidelem mulierem nomine. Quintam ad templum idolorum ductam adorare compellunt, auersantem, execrantemque idola pedibus ligati per totius urbis plateam lapidibus asperè stratum trahunt, ac simul molaribus lapidibus allisam, flagrisque casam ad eundem locum reducunt. Quo facto uno impetu cuncti irruunt in religiosorum domos, & quos quisque vicinos pios cognouerat, ad eorum aedes multitudinem

V.
Decius Imperator 30.

Orosius.

Idem.

Eusebium.

Dionys. Episc.

ducunt, populanturque, ac diripiunt, pretio suffurantur, auliora disiciunt, & igne adhibito in plateis comburunt. Sed & praeclarissimam tunc virginem proiecta aetatis Apolloniam comprehendunt, dentesque illi cunctos percussis maxillis excutiunt, & roga ante urbem accenso viuant se combusturos minantur, nisi una cum ipsis impia verba pronuntiet: illa vero cum paululum detractasset, ac moras in speciem zelus deliberatura traxisset, repente in ignem insilit, & comburitur. Denique & Serapionem domi sua agentem comprehendunt, acerbisque tormentis affligunt, ac cunctis corporis artibus confractis & superioribus tabulato, praecipitem deiciunt, nullis nobis via, ne publica quidem, nullus etiam angiportus, nec noctu, nec per diem pater, cunctis passim vociferantibus, nisi quis blasphema verba succinat, hunc repente trahendum esse, & comburendum: quoniam & ipsum edictum imperatoris afferunt, & subsequitur illud a Domino nostro praedictum, horrendum maxime, nempe ut & electi scandalizentur, si fieri possit. Haec Dionysius, & alia quamplurima de huius persecutionis acerbitate, ut apud citatum Eusebij locum videre licet.

VI. Porro tam vehemens fuit huius persecutionis procella, ut multi fideles, etiam qui fortissimi esse videbantur, magnitudine tempestatis abrepti, atque ad idololatriae scopulos aliti naufragium miserimum fecerint: quem lucuosum casum

D. Cyprian.

deplorat D. Cyprianus epistola de lapsis: vbi postquam quorundam magnificis verbis laudauit constantiam, subiungit. *Has martyrum caelestes coronas, has confessorum gloriae spirituales, has tantium fratrum maximas, eximiasque virtutes mestitia una contristat, quod auulsam nostrorum viscerum partem violentus inimicus populationis suae strage deiecit: quid hoc loco faciam dilectissimi fratres fluctuans vario mentis astu? quid, aut quomodo dicam? lacrymis magis, quam verbis opus est ad exprimendum dolorem, quo corporis nostri plaga defendenda est, quo populi aliquando numerosi multiplex lamentanda iactura est. Quis enim sic durus, aut feruus, quis sic fraternae charitatis oblitus, qui inter suorum multiformes ruinas, & lugubras, ac multo squallore deformes reliquias constitutus siccos oculos genere praeualeat, nec erumpente statim steru prius gemitus suos lacrymis, quam voce depromat? Doleo fratres, doleo vobiscum, nec mihi ad leniendos dolores meos integritas propria, & sanitas priuata blanditur, quando plura pastor in gregis sui vulnere vulneretur: iaculis illis grassantis inimici mea simul membra percussa sunt, seuiantes gladij per mea viscera transierunt, in prostratis fratribus & me prostrata affectus.* Haec ille. Describit eandem persecutionem Nicephorus. lib. 5. ad cap. 27.

*Pastor ingre-
ge vulnera-
tur Niceph.*

Multis, inquit, sacrum pro Christo obiere certamen in primis tamen Ecclesiarum praesides, & quicumque alios apud nos eloquentia, & sapientia antecellerent, insanda, crudeliaque tormenta tolerantes vitam reliquerunt, sicuti Roma Fabianus, in Palestina Hierosolymis Alexander, Antiochia Babylas (cuius in Episcopatu Fabius successor fuit) Episcopalem stolam sanguine multo imbuerunt.

VII.

*Epiphani.
Eusebius.
Nicephor.*

In huius Decianae persecutionis tempora incidit lapsus ille Origenis in Alexandria ciuitate, quem referunt Epiphanius haeresi 64. Eusebius libr. 6. historiae Ecclesiasticae, capite 32. Nicephorus lib. 5. cap. 32. & alij. *Multa, inquit Epiphanius, sunt fortia facta, quae per traditionem referunt veteres de hoc viro, sed non permanserunt ipsi, quae ad praeium consequendum pertinent, in finem: propter eminentissimam enim sanctitatem eius, ac doctrinam ad multam inuidiam deuenit, & per hoc magis pericabatur eos, qui illo tempore principalem pietatem administrabant. Per diabolicam vero malignitatem excogitarunt malitiae operatores, quomodo turpitudinem viro (Origeni) impingerent, & plagam talem decernerent, ita ut in abusum corporis ipsius Aethiopem subornarent, aut sacrificare iuberent: ipse vero non ferens Diabolice operationis versutiam proclamauit, verisque rebus sibi propositis sacrificare se potius velle, non tamen spontanea mente hoc perfecit, velut magna de hoc fama refert: sed quandoquidem omnino constans est se facturum hoc esse, iniecto in manum eius thure, ipsum ad ara rogum ad-*

*Origenis la-
psum.*

duxerunt, atque sic à confessoribus, & martyribus tunc re cognita reiectus est. Ita Epiphanius. Hæc sunt, quæ de lapsu Origenis ab his auctoribus commemorantur: quæ tamen Cardinalis Baronius tomo 2. Annalium, fabulosa, & commentitia esse arbitrat, non multum vehementibus quibusdam coniecturis persuasus ea non ab Epiphanio scripta, sed ab aliquo vitiatore addita, quod mihi de veterum scriptis iudicium non facile ferendum videtur, ne eadem facilitate multa alia, quæ ad refellendos hæreticorum errores pertinent, ab aduersariis negari, & eleuari possint: sanè coniecturas, quibus Baronius innititur, ut sibi fictitia isthæc esse persuadeat, ductas ex eo, quod nonnulli, qui pro Origenis eo tempore Apologias conscripserunt, veluti Rufinus, & Eusebius (eius est enim ea, quæ nomine Pamphili circumfertur, ut non semel docet D. Hieronymus, præcipuè verò epistola 65. quæ est ad Pammachium, & Oceanum, eisdem merito quispiam ea ratione rectorserit, quod potius ij, qui alicuius partes defendendas suscipiunt, non facta turpiter, sed gesta præstare in medium afferre solent, eaque omnia præterire, quæ vel leuissimam infamiam labeculam aspergere, aut notam possunt inurere. Quare non video, currem Epiphanio, Nicophoro, aliisque auctoribus grauissimis testatissimam in dubium reuocemus. Atque hæc fuere, quæ præcipuè in Deciana persecutione perstringenda putauimus, quæ tamen Deo in infensissimum Ecclesiæ hostem vindicante non diu durauit: etenim secundo imperij anno Decius ad liberandos à Gothis Thraeces cum filio, quem iam Cæsarem appellauerat, profectus, victor primis congressibus, postea in collocatas ab hostibus certo loco insidias incidens, suis difficillimè præliantibus, ut refert Sextus Aurelius, inter confusas turbas gurgite palustri submersus periit, ita ut nec cadauer eius potuerit inueniri: filius vero in prælio occiditur. Vixit annis quinquaginta, obiit nondum secundo anno imperij suo.

Baronius.

D. Hieron.

Sextus Aur.

Nona sub Valeriano, & Gallieno eius filio Ecclesiæ persecutio.

SECTIO IX.

Decio perempto, cuiusque exercitu profligato, legio, quæ integra Scytharum fide remanserat, Tribonianum Gallum ex Patritiorum familia, ducem eo tempore limitis Mysiæ trigessimum primum ordine imperatorem nominauit, qui superauerant ad eum quasi ad reliquiarum Romani exercitus seruatorem confugerunt, quo timore adductus senatus Augustum appellauit. Percussit fedus cum Scythis non sine Romani nominis ignominia: Tunc primum, ait Pomponius Lætus, diuturno, & libero potentatu populus Romanus tributa pendit: tunc primum Resp. iugum Scythica seruitutis accepit: qui tributo pendendo obnoxiam fecerit Romanam urbem præter Gallum fuit nemo: Volusianum filium consortem fecit imperij. Infelix, & infaustum imperium Galli fuit: etenim Scythæ non contenti sitis, sed insolentiores effecti ingenti exercitu terra, marique depopulantur Dardaniam, Thraciam, Thessaliam, Macedoniam, Helladæ, & partem Asiæ, imò & iam ipsi Italiæ minabantur: repressi tamen opera, ac virtute Amiliani ducis limitis Mysiæ non sine magna strage, ac eade in suas solitudines coacti sunt: eius etiam tempore grauissima toto orbe pestilentia grassata est: habuit ea lues ex Æthiopia ortum, tam grauis, & acerba, ut per annos decem, ac secundum alios quindecim terras penè omnes exhauerit. Tandem Gallus cum copias contra Amilianum duceret, superatus, & à suis militibus

I. Trebonianus

Gallus.

31. Imperat.

Pomp. Lat.

scytharum.

tae strage.

12. Mille.